

که اکثریت تام حاصل میشود یا اکثریت نسبی این قسمت باید مراجعه شود بکمیسیون .
رئیس - آقای داور
(اجازه)
داور - بنده تعجب میکنم که واقعا وزارت داخله این مسئله را آنقدر قابل مذاکره دانسته اند که در هفت نفر چهار نفر اکثریت است یا نه ؟

این مطلبی است واضح و روشن و گمان نمیکند که تفسیر هم لازم داشته باشد با وجود این اگر لازم میدانند که این مسئله برود در کمیسیون و تفسیر شود و معین بشود که از هفت نفر چهار نفر در مقابل سه نفر اکثریت است یا خیر مراجعه شود
کفیل وزارت داخله - مخصوصاً در قانون انتخابات وقتی که مراجعه میکردیم بهیچوجه من الوجوه هیچ جا لفظ اکثریت و اقلیت راجع به ملیات انجمن نظار نبود .
مخصوصاً در یک موقعی میخورد :

انجمن با اتفاق باید صندوق را مهر بکنند در اینصورت ما نمیتوانیم آنرا حل کنیم که آیا اکثریت مناط است یا نه و این مسئله مبتلا به مباحثه است از این نقطه نظر است که در دوره گذشته بانجمن اجازه داده شده است که در تمام نقاط برای جریان انتخاب ارامنه يك نفر نماینده انتخاب شود و همیشه نماینده خودشانرا انتخاب میکنند بوزارت داخله اطلاع میدهند و انتخاب آنها با حضور نماینده شان انجام میگردد .

امسال طرز غربی پیدا کرده است دو دسته هستند سه نفر طرفدار يك دسته چهار نفر طرفدار يك دسته هستند مثلا در عراق و گزاز که انتخابات در جریان است چهار نفر از اعضاء میگویند نماینده که ما معرفی کردیم بوزارت داخله او منفصل است این انفسال از طرف آنها البته از جریان انتخابات جلو گیری نخواهد کرد و سابقه هم در وزارت داخله نبوده است که چهار نفر مستقیماً يك اقدامی را بکنند و سه نفر يك اقدامی ممکن است در بعضی جاها بکنند از آقایان و کلا اعتبارنامه داده نشده لیکن اگر داده شده است هیچ حکم ترازیج شش امضا نداشته است بانجهت هیچوقت وزارت داخله خودش را قادر نمیدانست که این ماده را تفسیر کند برای اینکه هیچ لفظ اقلیت و اکثریت در قانون ذکر نشده است .

رئیس - آقای کفیل تقاضا میفرماید که مراجعه شود بکمیسیون در این باب مخالفی هست ؟
(گفتند - خیر)
رئیس - حالا باید ببینیم یکدام کمیسیون باید مراجعه شود .
چند نفر از نمایندگان - کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات .
رئیس - کمیسیون تجدید نظر در

قانون انتخابات مخالفی دارد؟
جمعی از نمایندگان - خیر .
رئیس - پس مراجعه میشود بهشان کمیسیون .
(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی
هو تهن الملك
منشی معظم السلطان - م شهاب

جلسه ۲۶
صورت مشروح مجلس
یوم سه شنبه ۲۱ برج ثور
۱۳۰۳ مطابق ۶ ذی قعدة ۱۳۴۲
(مجلس ۳ ساعت قبل از ظهر برپاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید)
(صورت مجلس یوم پنجشنبه ۱۶ جوزا را آقای

آقای میرزا شهاب الدین قرائت نمودند)
رئیس - آقای اخگر (اجازه)
اخگر بنده اجازه نخواستم
رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده يك مختصر عرضی بعد از تصویب صورت مجلس داشتم .
رئیس - آقای ملك الشعراء (اجازه)

ملك الشعراء - بنده را در صورت مجلس فائز بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه يك شب گذشته شرحی عرض کرده بودم يك هفته اجازه خواسته بودم بکمیسیون عرضی رفته و کمیسیون عرضی هم تصویب کرده است خوب است اصلاح شود .
رئیس - تحقیق میشود اگر کمیسیون تصویب کرده بود اصلاح میشود

آقای ضیاء الملك (اجازه)
ضیاء الملك - بنده بصورت جلسه ایرادی ندارم يك عرض دارم بعد عرض می کنم .

رئیس - آقای مصدق السلطنه (اجازه)
مصدق السلطنه - در باب صورت جلسه در جلسه قبل بنده سه اخطار کرده بودم

اخطار اول راجع با آقای مدرس بود که در آن موضوع عرضی ندارم .
اخطار دیگر راجع با اجازه بود که در جلسه قبل خواسته بودم و اینجاد در صورت مجلس رد اخطار را درست توضیح نکرده اند
اخطار بنده در جلسه قبل برای این

رد کردند که اخطار جلسه قبل را در جلسه بعد نمی توان کرد نمیدانم صورت جلسه همین طوری است که بنده نمیتوانم بفرمایم اینست بنده تصور میکنم در صورت جلسه اینطور نوشته است این اخطار بملاحظه اینکه نلانی اجازه خواسته بود رد شد ولی آنروز آقای رئیس این طور فرمودند
آقایان اجازه می دهند که اخطار جلسه قبل را در جلسه بعد بکنند .

بنده اینطور می فهمم که در صورت جلسه درست مطلب توضیح نشده حالانکه دانم بنده دور بودم و بواسطه نقل نامه نشینده ام باخیر همان طور است که عرض کردم اگر بنده درست نفهمیده ام آقایان بفرمایند و اگر همان طور است که عرض کردم عرایض خود را عرض کنم یا مقرر فرمایند آن قسمترا که راجع با اخطار بنده بود مجدداً بخوانند .

رئیس - در نظامنامه داخلی چیزی نوشته نشده است که اخطار این جلسه را بعد بکنند و گمان میکنم بنده هم حق داشته باشم اگر که بخوانند اخطار این جلسه را در جلسه بعد بکنند جلو گیری کنم آن روز هم که مراجعه کردم با آقایان و کلا برای تأیید این نظر بود اگر آقایان و کلا هم اجازه نمیدادند بنده باز هم حق داشتم جلو گیری کنم

تا بیا اینکه بفرمایند صورت مجلس درست نوشته نشده است ممکن است تشریف ببرند در اداره تند نویسی صورت مشروح مجلس آنجا است تطبیق کنند با این صورت جلسه اگر غلط است آن وقت مراجعه کنید باین جا .

مصدق السلطنه - بنده باز اجازه دارم صحبت کنم یا خیر ؟

رئیس - صورت مجلس هم خودتان میدانید معنیش چه چیز است معنی این است هر چه در آن جلسه گفته شده باید در آن ضبط شود اعم از اینکه آن مطالب صحیح باشد یا غلط یعنی آنچه در جلسه قبل گفته شده اعم از اینکه مقرون بصحت باشد یا ناهشده متشرهای تند نویسی مجبور هستند آن مذاکرات را ضبط کنند و غیر از این معنی ندارد

مصدق السلطنه - بنده هم از صورت مجلس غیر از این انتظاری ندارم صورت مجلس باید نقل کند آنچه در جلسه گذشته گفته شده یعنی عین او باشد .

حالا عرض بنده این است در مورد دوم که در آن جلسه اجازه خواستم باین دلیل رد کردند که اخطار جلسه قبل را در جلسه بعد نمیتوان کرد

بنده در این موضوع يك اخطاری میکنم بموجب اصل یازدهم قانون اساسی
رئیس - این اخطار وارد نیست
مصدق السلطنه - اجازه بفرمایند اخطارم را عرض بکنم

رئیس - اخطاری که شما میتوانید به کنیدر ارجح به نظامنامه باید باشد
مصدق السلطنه - نظامنامه در قانون اساسی مبروح است اصل ۱۴ میگوید مجلس شورای ملی برای ترتیب امور داخلی خود نظامنامه داخلی ترتیب خواهد داد و اصل یازدهم که مطابق آن قسم یاد کرده ایم میگوید ما اشخاصی که در ذیل امضا کرده ایم خداوند را بشهادت می طلبیم به قرآن قسم یاد میکنم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق این نظامنامه محفوظ و مجری است

(جمعی از نمایندگان (بطور همه) مقصود از این نظامنامه همان قانون اساسی است)
مصدق السلطنه - بسیار خوب قانون اساسی باشد بنده مطابق قانون اساسی عرض میکنم

بنده خیلی خوشوقت میشوم که مجلس شورای ملی يك طوری مذاکره کنند و توجه بفرمایند آنچه که اینجا مذاکرات و مباحثات میشود قانونی باشد ما باید آرزو مند باشیم که در این جا همیشه در روی مواد قانون اساسی و مواد نظامنامه مذاکره کنیم و اگر واقعا حق گفته شد پذیرفته شود و اگر هم حق نبود رد شود یعنی بگذارند روح آزادی و روح ترقی و معارف و قانون بروری در مملکت ما احراز شود و این مسئله هم ابتداء از پارلمان شروع شود .

اگر بنا باشد پارلمان روح آزادی را بکشد و يك کسیکه میخواهد مطابق اصل قانون اساسی و بموجب نظامنامه صحبت کند جلو گیری کند آیا مطابق قانون است

(همه) نمایندگان)
مصدق السلطنه - آقایان اجازه بفرمائید عرضم را تمام کنم .

اصل یازدهم قانون اساسی میگوید حقوق مجلس و حقوق مجلسیان باید ببینیم حقوق مجلس چیست و حقوق مجلسیان چیست ؟

مدرس - گویا از مذاکره در صورت مجلس قدری خارج شد
مصدق السلطنه - بنده اخطار نظامنامه دارم

رئیس - اخطاریکه میفرمائید باید مبتنی بر يك ماده نظامنامه باشد اجازه بفرمائید ماده صدر دو نظامنامه را برای جناب عالی بخوانند تا اخطاریکه میفرمائید مطابق آن باشد .

(ماده ۱۰۲ صدر دو) نظامنامه بشرح ذیل قرائت شد)
ماده (۱۰۲) افتتاح جلسات و حفظ ترتیب مذاکرات و اجرای نظامنامه و حفظ نظم بعهد رئیس است .
هر يك از نمایندگان در صورتیکه در نظامنامه تعلق پیدا شود حق دارد مراتب را اخطار نماید .

رئیس - هر اظهارنامه که میفرمائید باید راجع به نظامنامه باشد یعنی راجع به یکی از موادی که در نظامنامه است باشد از حدود نظامنامه نمی توانید خارج شوید اگر هم میخواهید اظهارقانون اساسی بکنید باید راجع به آن اصولی باشد که در نظامنامه نوشته شده است چند فقره از اصول قانون اساسی در نظامنامه هست اگر راجع به آن اصل میخواهید اظهار کنید بسیار خوب ولی اگر میخواهید نسبت به اصولی که خارج از نظامنامه است اظهار کنید خارج از موضوع است حالا يك اصل قانون اساسی را به بنده نشان بدهید که مربوط به نظامنامه باشد و بگوئید فلان ماده نظامنامه نقض شده است .

مصدق السلطنه - بنده خیلی متشکرم که همیشه مقام ریاست یناهی درمذاکرات مجلس اینطور تفتیشات بفرمایند .

رئیس - نسبت به صورت مجلس اخباری دارید بفرمائید .

مصدق السلطنه - اگر اجازه میفرمائید عرض مشترک است .

هم راجع به صورت مجلس و هم اخبار است عرض کنم .

رئیس - بسیار خوب پس یکی یکی اول نسبت به صورت مجلس را بفرمائید بعد اخبار ارتان را به موجب يك مسامه نظامنامه .

مصدق السلطنه - نسبت به صورت جلسه عرض میکنم خلاصه مذاکرات بایستی مطابق با واقع باشد یعنی وقتی که اینجا يك صورت جلسه خوانده میشود لازم باشد بروند صورت تفصیلی مجلس را ببینند آن روز اخبار مرا برای این قبول نکردند که اخبار جلسه قبل را در جلسه بعد نمی توان نمود و این را در صورت جلسه اینطور نوشته اند حالا می پذیرید به پذیرید نمی پذیرید نه پذیرید .

رئیس - این مسئله که فرمودید ایراد به صورت مجلس است نه اخبار و چنانچه ملاحظه نموده اید اغلب پس از قرائت صورت مجلس آقایان نسبت به آن ایرادی فرموده اند بنده عرض کرده ام اصلاح میشود و آن ایراد هم از اینک که وارد تغییر وارد باشد در ذیل صورت مجلس نوشته میشود نه این است که بی اعتنائی شده و گفته بشود ایراد وارد نیست و اگر هم قبول ندارید ممکن است بدقت رجوع فرمائید و ببینید در تمام این دوره ها در دوره دوم و دوره سوم و دوره چهارم و پنجم هر ایرادی شده است در ذیل صورت مجلس نوشته شده است پس اگر شما هم ایرادی داشتید به عنوان اخبار حق نداشتید اظهار نمائید .

مصدق السلطنه - بنده اول عرض کردم هم در صورت جلسه عرض دارم و هم اخبار دارم حالا اجازه میفرمائید مسئله دیگر را عرض کنم .

رئیس - راجع به چه مطلب است ؟
مصدق السلطنه - راجع به اینکه اخبار جلسه قبل را در جلسه بعد میتوان کرد یا خیر .

رئیس - تأمل بفرمائید صورت جلسه تصویب شود بعد اظهار نمایم آقای کازرونی راجع به صورت جلسه اظهاری دارید ؟
کازرونی - خیر .

رئیس - آقای سردار فاخر .
(اجازه)

سردار فاخر - بنده اجازه نخواسته بودم

رئیس - آقای آصف المالك .
(اجازه)

آصف المالك - راجع به نظامنامه که آقای مصدق السلطنه اظهار فرمودند عرض داشتم که حالا موقعش نیست .

رئیس - آقای آقا شیخ محمد علی راجع به نظامنامه اظهاری دارید ؟

آقا شیخ محمد علی - خیر راجع به صورت جلسه بنده حالا برخلاف است یانه دو کلمه عرض میکنم این طرز مجلس را بنده اعتراض دارم .

رئیس - از موضوع خارج است .

آقا شیخ محمد علی - اینجا در صورت جلسه اعتراضی کردند و مدتی وقت مجلس را صرف کردند بنده با این پیشنهاد مخالفم .

(صدای زنك رئیس - دعوت به سکوت)

رئیس - نسبت به صورت جلسه دیگر کسی اعتراض دارد یا خیر ؟

بعضی از نمایندگان - خیر .

رئیس - (خطاب به آقای مصدق - السلطنه) حالا اخباری دارید بفرمائید ؟

مصدق السلطنه - ماده ۹۷ موضوعش این است ماده ۹۷ را بنده قرائت میکنم و با ذکر يك مقدماتی نتیجه میکیریم : تقاضا هائی که راجع بدستور و مذاکرات مجلس یا راجع به حق تقدم است و نیز آنهایی که راجع به رعایت نظامنامه داخلی است همیشه بر مسئله اصلی تقدم دارد و مذاکرات مسئله اصلی را توقیف می نماید .

خلاصه هر کس برخلاف این نظامنامه در مجلس يك چیزهائی به بیند حق اخبار دارد قانون این جا معین نمی کند که این اخبار در این جلسه است یا در چند جلسه همیشه میگوید حق دارد اخبار کند حالا بنده برای فهم مطلب اینجا می افتم روی این اصول قانون اساسی .

فرض بفرمائید یکی از اصول قانون اساسی میگوید :

منزل و خانه هر کسی در حفظ و امان است در هیچ مشکلی قهرأ نمیتوان داخل شد مگر بحکم و ترتیبی که قانون مقرر نموده .

این يك اصلی است که معین شده برای

تمام افراد ایرانیان بنده نشسته ام در منزل یکمده وارد میشوند دو منزل بنده آیا باید همان ساعتی که وارد میشوند در منزل بنده آیا باید همان ساعتی که وارد میشوند در منزل بنده فوراً بیایم به عدلیه شکایت کنم یا اینکه يك مجالی هم برای من مطابق قانون اساسی داده شده است .

بنده گمان میکنم که هیچ قانونی این طور حق را از کسی سلب نمی کند اگر يك قانونی پیدا شود که بگوید يك خلاف قانونی که پیدا شد بدون فوت وقت اگر خلاف قانون را تذکر ندهد حق اوراق است این ظلم است آقایان متشرعین اینجا هستند ملاحظه بفرمائید به بیند یکی از چیزهائی که در مملکت ما نیست (و شاید شخصی که مسبق به قوانین خارج و قوانین شرع مقدس هستند بدانند) راجع باسقاط دعوی است که میگویند بایستی دعوی اسقاط شود متشرعین ما میگویند حق هیچوقت اسقاط نمیشود حق را باید همیشه خواست بنده يك آدمی هستم که اهل نظامنامه نیستم سواد هم ندارم تحصیل هم نکرده ام ولی يك حقی امروز در مجلس از بنده سلب شده میروم در منزل می بینم در این ماده نظامنامه این حق بمن داده شده است ولی در مجلس بعدای بلند بفریاد بلند به صحیح است ؟ بمرحبا این حق را از من سلب کردند .

در صورتی که قانونگذار این حق را بمن داده است آیا باید این حق در مجلس از من سلب شود یا نه ؟ بنده تصور میکنم اگر این حق از بنده گرفته شود قدری ظلم است و گمان نمیکنم که همچو ماده قانونی وجود داشته باشد که بگوید این حق ساقط است این يك قسمت قسمت دیگر راجع به مسئله پیش است

بنده در پیش يك اخباری که راجع به جلسه قبل بود در جلسه بعد کردم چرا ؟ به جهت اینکه سابقه هم بوده است و قانون در این باب ساکت است زیرا میبایستی قانون بما حکم کند که باید اخبار هر جلسه را باید در همان جلسه کرد و در جلسه دیگر نمیشود کرد و اگر کسی نکرد حق او ساقط است

همچو قانونی ما نداریم که اگر امروز ما اخبار نکردیم فردا حق ما ساقط است و حتی بنده که مخالف این مسئله بودم رأی گرفته شد که سوابقی در مقابل ظاهر حجت نیست .

این را مجلس رد کرد پس مفهوم مخالف این است که سابقه در مقابل ظاهر حجت است و اینکه هیچ سابقه در مقابل ظاهر حجت نیست این را مجلس رد کرد (همه بین نمایندگان) به بخشید اشتباه کردم در این موضوع عرضی ندارم .

مقصود این است که خود بنده در همین مجلس شورای ملی اخبار چند جلسه قبل

را در چند جلسه بعد کردم و هیچ اعتراضی هم نشد این اخبار اخبار شب ماه مبارک رمضان بود که بر خلاف ماده نظامنامه بدون اطلاع ما جلسه را تعطیل کردند و بعد بنده اخبار کردم و خیلی هم متأسف هستم که سوابق مجلس هیچ ابدأ منتشر نمیشود که کسی برود این سوابق را بخواند آخر به سوابق هم يك مدرک کتبی دارد قانون مدرک است - سابقه هم مدرک است

امروز در تمام ممالک هم قانون مدرک است و هم سوابق ولی متأسفانه در مملکت ما سوابق مجلس در توی مجلس ضابط است و بکنفر و کپل کر بخوانند باید هزار جور تقاضا بکنند تا آن وقت بدهند .

حالا اگر بنده بخودم اخبار کنم آیا سابقه مدرک نیست .

بنده باید بروم منزل به بینم آیا مطابق سوابق اخبار جلسه قبل را میشود کرد یا نمی شود کرد آن وقت اگر سابقه حکم بکنید میتوانم بکنم ولی چون سابقه درست من نیست چطور میتوانم اخبار بکنم پس این مسئله اساساً غلط است که اخبار جلسه قبل را نمیشود جلسه بعد کرد این یکی .

مسئله دیگر راجع به عرضی بود که آن روز کردم و آقایان توجهی به ایراد بنده نکردند و آن این است که قانون اساسی یا نظامنامه نمیگوید که اخبار این جلسه را در جلسه دیگر نباید کرد .

نظر باینکه قانون در این باب ساکت است عرض میکنم چون سابقه هم بود که بنده خودم اخبار چند جلسه قبل را در چند جلسه بعد کردم حالا بنده يك مدرکی دارم که آقایان چرا به ایراد بنده التفات نکردند (و ما کتا معذبین حتی نبش رسولا)

این يك مدرک خداوند تبارک و تعالی می فرماید (ما حجج الله علی من العباد فهو موضوع عنهم) آن چیزهائی که نهی شده است نمیتوان موضوع قرارداد در هر صورت نظامنامه مجلس شورای ملی نهی نکرده است خداوند تبارک و تعالی میفرماید و ما کتا معذبین حتی نبش رسولا یعنی عذاب نمیکنم تا زمانی که ارسال رسل نشده است احکام نشده است .

بیان حکمی برای من نشده بود که من در این جا اخبار جلسه قبل را در جلسه بعد نکنم سابقه هم بمن اجازه میداد که اخبار جلسه قبل را در جلسه بعد بکنم ولی البته بنده معتقدم که يك حدی هم باید داشته باشم نه اینکه بنده امسال بیایم صورت مجلس سال گذشته را بخوانم و اخبار بکنم اما اگر امروز در این مجلس در این جلسه يك ظلمی بمن واقع شد يك کسی آمد ظلمی کرد و بموجب مواد نظامنامه دیدم این ظلم در حق من شده است

هر قانونی قانون شرع مقدس قانون

رئیس - گمان میکنم باید دوشور
 بشود آقای طردار معظم
 (اجازه)

سردار معظم - البته با مراجعه بمجلس
 شاید مطلب روشن شود ولی اگر لایحه
 از طرف دولت پیشنهاد شده باشد تقاضای
 فوریت هم نشده باشد بدون این که خواننده
 شود ارجاع به کمیسیون شود یعنی موقع
 پیدانشود که در موقع تقدیم لایحه رای به
 فوریت گرفته شود آیا تکلیف فوریت آن
 لایحه چیست ؟

آیا ممکن است لایحه دولت تقدیم کند
 و تقاضای خودشان را نکند و رجوع شود به
 کمیسیون مربوط پس از آن موقع رای تادن
 در فوریت چه موقعی است بنده گمان میکنم
 موقعش موقعی باشد که راپورت کمیسیون
 مطرح میشود

رئیس - آقای کازرونی
 (اجازه)

کازرونی - باینکه در نظامنامه صراحت
 دارد در موقعی که لایحه تقدیم مجلس می
 شود باید در همان موقع تقاضای فوریت
 شود این تفسیرها و تعبیرها در نظامنامه
 مسکن است سابقه شود و بعدا مشکلات ایجاد
 کند این است که بنده عقیده دارم همانطوری
 که آقای رئیس فرمودند بایستی دوشور
 بشود .

رئیس - جواب آقای سردار معظم
 را ماده ۲۹ و ۷۴ نظامنامه میدهد آقای
 دست غیب
 (اجازه)

دست غیب - ظاهر عبارت نظامنامه
 جواب آقای سردار معظم را میدهد ظاهر
 عبارت این است دولت در موقعی که لایحه
 پیشنهاد میکنند باید تقاضای فوریت کنند
 اینکه بروی کمیسیون پس از اینکه از
 کمیسیون آمد آن وقت تقاضای فوریت کند
 و باین ترتیب ممکن است در وسط شور و
 لایحه باز تقاضای فوریت کند نظامنامه
 اینقدر حق به وزیر و دولت نمیدهد که هر
 جا خواست تقاضای فوریت کند بتواند
 فوریت را نظامنامه با صراحت مینویسد و ظاهر
 آن آنطوری که مامی فهمیم و سواد فارسی
 داریم این است

در موقعی که لایحه یعنی در همان حینی
 که میخواهند پیشنهاد بمجلس کنند و آن
 لایحه را بمجلس میدهند باید تقاضای فوریت
 کنند مگر اینکه نسبت بهمیم بیک وزیری
 و بگوئیم که لایحه را ننخوانده است و بعد
 که از کمیسیون آمده آن را خوانده آن
 وقت میگوید تقاضای فوریت میکنم و این
 با فلسفه هم درست در نمی آید این است که
 بنده عرض میکنم چون تقاضای فوریت در
 حین تقدیم لایحه نشده است حتماً باید
 تقاضای فوریت قبل از شور و بایستی طبع و توزیع
 هم بشود

رئیس - اگر اجازه بفرمایند ماده
 ۲۹ و ۷۴ قرائت شود مطلب بدست می
 آید
 (ماده ۲۹ و ۷۴ نظامنامه به
 مضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۲۹ لوایح قانونی که از طرف
 دولت پیشنهاد می شود باید بتوسط یکی از
 وزراء یا معاونین وزراء در مجلس علنی داده
 شود در صورتی که مجلس یا وزیر یا معاون
 او قرائت آنرا لازم دانند این لایحه پس
 از قرائت تسلیم رئیس شود
 ماده ۷۴ در موقعی که لایحه با طرح
 قانونی پیشنهاد می شود وزراء یا صاحب طرح
 یا یکی از نمایندگان میتواند از مجلس
 تقاضا نماید که فوری بودن آن را تصدیق
 نماید .

رئیس - از این دو ماده هیچی می
 آید ، لایحه که داده میشود بایستی توسط
 یکی از آقایان وزراء یا معاونینشان باشد
 و در همان موقع هم باید تقاضای
 فوریت بشود دستور جلسه را عرض می
 کنم روز جلسه روز پنجشنبه

کازرونی - بنده عرض دارم
 رئیس - راجع بروز جلسه ؟
 کازرونی - بله
 رئیس - بفرمایید
 کازرونی - بنده عرض میکنم در شب
 روز پنجشنبه کار داریم و مطالب مهمی هم
 نیست برای روز پنجشنبه بنا بر این بنده
 هیچوقت نمیکنم که اگر جلسه را بروی یکشنبه
 موکول کنیم بهتر است

رئیس - آقای دست غیب مخالفید ؟
 دست غیب - راجع بروی عرض ندارم
 راجع بدستور عرض دارم
 رئیس - آقای حائری زاده
 (اجازه)
 حائری زاده - بنده عرضی ندارم
 رئیس - آقای شیخ الرئیس
 (اجازه)
 شیخ الرئیس - با مذاکراتی که سابقاً
 در موضوع این لایحه شد بنده معتقد بودم که
 خیلی بیشتر باید در فوریت این مسئله دفاع
 کنند و ماده نظامنامه هم در فوریت این
 لایحه

رئیس - راجع بدستور است
 شیخ الرئیس - عرض می کنم حالا
 چون جلوگیری از فوریت شد با اینکه
 خیلی مهم است به عکس فرمایش آقای دست
 غیب که فرمودند مطلب اهمیت ندارد نمی
 دانم با چه مدرك بود که گفتند اهمیت ندارد
 بالاخره بمقیده بنده یکشنبه خیلی دور
 است و باید پنجشنبه باشد وطوری باشد که
 زودتر بگذرد خیلی چیزها هم هست که حالا
 نمی خواهم عرض کنم ولی همین قدر عرض
 می کنم تا خیر این لایحه بر ضرر ثابت ایران
 تمام می شود

رئیس - آقای سردار معظم خراسانی
 هم مخالفید ؟

سردار معظم - بله
 رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
 (اجازه)
 حاج میرزا عبدالوهاب در این باب
 عرضی ندارم .
 رئیس - خوب جلسه روز پنجشنبه
 موضوع مذاکرات اولاً راجع بلایحه
 تذکره - تانیاً لوایحی که چندی قبل
 مراجعه شده بود شب
 آقای دست غیب
 (اجازه)
 دست غیب - باینکه لایحه از طرف (گمان
 میکنم) آقای سردار معظم راجع بطبع
 صورت مشروح مجلس پیشنهاد شده بود
 و یکم چون رفت و در کمیسیون مانده و اشخاص
 که مثل بنده عقیده دارند باینکه باید نطق
 مشروح و کلا طبع شود عقیده هم دارند
 که زودتر جزء دستور شود برای خاطر
 اینکه نسبت باین قضیه بنده که یکی از
 موافقین این پیشنهاد هستم خیلی اهمیت
 می دهم و عقیده ام این است که باید این مسئله
 هر چه زودتر تمام شود و نطق مشروح مفصل
 آقایان نمایندگان بدست موکلین شان
 داده شود .

رئیس - پس حالا عرض میکنم فردا صبح
 ساعت قبل از ظهر باید شب تشکیل شود
 چون پیشنهاد آقای سردار معظم هم رجوع
 میشود بشعب در آنجا تکلیفش معین شده
 و شاید روز پنجشنبه را بورتش را بدهند -
 آقای حائری زاده .

(اجازه)
 حائری زاده - بنده با وجود اینکه از
 مکررات اجتناب دارم می بینم در این قضیه
 يك مذاکراتی جریان دارد که بنده ناچار
 باز عرایضی عرض کنم موضوع لایحه دولت
 چون بر حسب ماده ۱۸ که وظایف کمیسیون
 بودجه را معین می کند مینویسد مطالب ذیل
 راجع بکمیسیون است اول تمام مطالب راجع
 به بودجه سال قبل دوم تمام لوایح و باطرح
 قانونی که موجب تعبیر دخل و خرج سال بعد
 است

رئیس - اما این مسئله را گمان میکنم
 باید در موقعی که لایحه بمجلس می آید عنوان
 بفرمایند .

حائری زاده - بنده میخواستم سؤال
 کنم بکمیسیون بودجه ارجاع میشود یا خیر ؟
 رئیس - آقای کازرونی
 (اجازه)
 کازرونی - بنده قضیه مراسم تحلیف
 را می خواهم برای جلسه بمیدپیش نهاد
 کنم .

رئیس - برای دستور جلسه آتی همین
 میشود آقای آقا سید مقرب
 (اجازه)
 آقا سید مقرب - بنده خواستم عرض
 کنم دو مسئله را یکی راجع بکمیسیون

هر ایش که مرخصی بگفته آقای ملک الشر
 را اجازه داده بود امیدام به پیش
 رئیس رسیده است باخیر یکی هم راجع
 بقسمت اول که ایشان را غایبی اجازه
 نوشته اند آن راهم کمیسیون عرایض اجازه
 داده است و یک قسمت هم راپورت عمل
 کمیسیون عرایض است در این مدت که یک
 شرح مفصلی است که کمیسیون خودش را
 ناچار دید برای اصلاح حال مردم بمرض
 مجلس برساند بنده تقاضا میکنم که آن
 راجع دستور قرار دهند و اگر جزء دستور
 شود باعث رفاه حال مردم میشود مخصوصاً
 بهار مستخدمینیکه گرفتار ماده ۶۶ قانون
 کشوری شده اند بیشتر قانع است تا این
 سروسینه که آقای آقا میرزا علی برای
 قسم میزنند .

رئیس - راجع بقسمت به اول که
 ایشان را غایب بی اجازه نوشته اند این را
 اصلاح میکنم نسبت بر راپورت کمیسیون عرایض
 و مرخصی در جلسه پنجشنبه رای می گیریم
 اما راجع به راپورت دیگر طبع و توزیع میشود
 جزء دستور یکشنبه میشود
 آقای ضیاء الملك . (اجازه)
 ضیاء الملك - موکلین ما همه انتظار دارند
 که امتیاز نفت شمال که بموجب قانون داده
 شده است هر چه زود تر از مجلس پنجم
 بگذرد بنده با کمال توقیر از همه کاروان محترم
 خود که عضو کمیسیون هستند تقاضای نمایم
 که هر چه زود تر نظریات و تحقیقات خودشان
 را خاتمه بدهند و این لایحه بیاید و از مجلس
 بگذرد چون این اصلاح اصلاح اقتصادی
 مملکت است

رئیس - آقای حاج هز الممالک
 (اجازه)
 حاج هز الممالک - عرضی ندارم .
 رئیس - آقای تدین
 (اجازه)
 تدین - بنده عرضی ندارم
 رئیس - آقای کازرونی
 (اجازه)
 کازرونی - آقای آقا سید مقرب بموجب
 عاداتی که دارند باز يك لفظی فرمودند که
 شایسته مقام مجلس نبود
 آقا سید مقرب - این حق شما نیست با
 آقای رئیس است .
 (صدای زنك رئیس)
 کازرونی - يك لفظ سروسینه بزبان آوردند
 در موقعی که بنده پیشنهاد کردم موضوع
 مراسم تحلیف بر طبق قانون جزء دستور
 شود عرایض بنده جدی است آقای سید
 مقرب اگر من غیر جدی میخواهند اظهاری
 بکنند جدی اودر مجلس نیست جای شوخی
 اینجا نیست توهین کردن بو کلاه باین
 الفاظ جایش در مجلس نیست اگر نسبت
 سروسینه زدن توهین نیست بنده عرض
 ندارم ولی اگر توهین است شایسته این
 مقام نیست .

خواستم از مقام نخستین ریاست تقاضای
 جبران این فقره را بکنم و استدعا کنم ترتیبی
 بفرمایند که در آتی نظایرش اتفاق نیفتد
 والا بنده هم مجاز باشم که بر طبق مقتضای
 احوال اشخاص و در مواقع مقتضی بعضی
 اظهارات بکنم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
 (اجازه)
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده دو فقره
 سؤال کرده بودم یکی از وزیر داخله
 و یکی هم از وزیر عدلیه استدعا می کنم
 مقرر بفرمائید برای جوابش زود تر
 حاضر بشوند

رئیس - تذکر داده شود .
 آقای نصرت الدوله
 (اجازه)
 نصرت الدوله - بنده عرضی ندارم
 رئیس - آقای عراقی
 (اجازه)
 حاج آقا اسمعیل - بنده هم دو فقره
 سؤال یکی از وزیر عدلیه و یکی هم از وزیر
 عدلیه داشتم تمامی کنم بفرمائید برای جواب
 حاضر شوند .

رئیس - تمام وزراء تذکر داده
 می شود .
 آقای تدین
 (اجازه)
 تدین - عرضی ندارم
 رئیس - آقای داور
 (اجازه)
 داور - عرضی ندارم
 رئیس - دیگر مطلبی نیست
 (گفتند خیر)
 رئیس پس جلسه را ختم میکنم
 « مجلس نیم ساعت بعد از ظهر
 ختم شد »

رئیس مجلس شورای ملی -
مؤتمن الملك
 منشی - معظم السلطان - مشهاب
جلسه ۲۷
صورت مشروح مجلس
یوم پنجشنبه ۲۳
برج جوزامطابق هشتم شهری
قعه ۱۳۴۲
 « مجلس دو ساعت ونیم قبل از
 ظهر ریاست آقای سهام
 السلطان نایب رئیس
 تشکیل گردید
 (صورت جلسه قبل را آقای آقا
 میرزا شهاب الدین
 قرائت نمودند)
 نایب رئیس - در صورت جلسه اعتراض
 نیست ؟
 دوسه نفر از نمایندگان - خیر
 نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد
 دو فقره راپورت از کمیسیون عرایض رسیده
 است در جلسه قبل جزء دستور شد بعضی
 استحضار آقایان قرائت میشود